

JEAN RACINE

DOOR JOHANNES TIELROOY

I. KARAKTER

HOEWEL het Racine-jaar 1939 tevens het jaar van nog andere gebeurtenissen is, die eenige kans hebben de gemoederen meer bezig te houden dan de driehonderdste geboortedag van een dichter, vind ik in dezen feestdag — het woord klinkt thans nogal ironisch — toch aanleiding om hier uitvoerig te onderzoeken, wat Racine nog voor ons zijn kan. Het wordt in Frankrijk zelf te weinig gedaan. Er wordt daar te lande veel over hem geschreven, maar de strijd rondom hem, die een honderd jaar geleden, in de dagen van de romantiek, zoo hevig geweest is, een strijd die meebracht dat de eenen hem op de aanklacht van eentonigen dreun en gemaakte plechtigheid voor een „vieille perruque” plachten uit te maken, terwijl de anderen, de klassiek-gezinden, hem tegen de klippen op imiteerden, die strijd heeft uit: men waardeert hem nu weer op de van ouds bekende gronden, en vraagt zich maar zelden af, of die gronden ook voor ons nog gelden.

In Nederland vraagt men zich die dingen in het geheel niet af; een onderzoek naar de waarde van Racine is aldaar bij mijn weten nog nooit ondernomen. Nederland geniet van Shakespeare, het leert van Goethe en respecteert hem, maar van Frankrijk bepaalt het er zich toe, te zeggen dat dit land geen enkelen zoo grooten schrijver bezit. Zou men er niet eens nagaan of dit eigenlijk juist is? Wat is in dezen grootheid? Zoo de meerderheid van Goethe en Shakespeare erkend moet worden, zou dan toch niet bij Racine iets worden aangetroffen, wat noch de een noch de andere in die mate heeft? Het zijn zulke vragen, waarop het hier volgende bestemd is, middellijk of rechtstreeks antwoord te geven.

De levensgeschiedenis van Racine stelt teleur. Het is altijd boeiend een mensch te zien leven. Maar meer dan boeiend, ja geestdriftverwekkend, is het, een karakter de jaren door aan zichzelf gelijk te zien blijven, te ontwaren hoe gevoelens steeds zuiverder en dieper, steeds vruchtbaarder worden voor anderen, in een gedachtenleven door te dringen waarin wij ons tegelijkertijd thuis en een bevoordeeld gast gevoelen. Het leven van Racine boeit. Geestdrift verwekt het niet.